

Minun toimiva arkeni

Hyväksytty/käsitelty (Keusoten kuntayhtymän yhtymähallitus) 21.1.2020 § 7

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Kotona asumista tukevat tukipalvelut	4
2.1	Turvallisuutta tukevat palvelut	4
2.2	Osallisuutta ja toimintakykyisyyttä tukevat palvelut	5
2.3	Arjen selviytymistä tukevat tukipalvelut	6
3	Teknologiset ratkaisut asumisen ja arjen apuna	7
4	Etäpalvelut	7
5	Liikkumista tukevat palvelut	8
6	Kustannusvastuu	8
6.1	Toimeentulotuki ja täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki	9
6.2	Palvelusetelit	9
7	Taulukko: Minun toimiva arkeni – kuntayhtymän rooli ja talousvastuu	10

1 Johdanto

Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän palveluiden tavoitteena on mahdollistaa turvallinen kotona asuminen järjestämällä ennaltaehkäiseviä, hyvinvointia ja osallisuutta tukevia ja toimintakykyisyyttä edistäviä palveluita. Laadukkaat ja asiakaslähtöiset palvelut pyritään tarjoamaan asukkaille tasapuolisesti.

Tukipalvelujen keskeisimmät asiakasryhmät ovat ikääntyneet, vammaiset ja kehitysvammaiset henkilöt sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujat. Tässä asiakirjassa ei käsitellä lapsiperheiden palveluja.

Kuntayhtymässä on hyvin erilaisia käytänteitä tukipalveluissa ja niiden järjestämistavoissa sekä myöntämisperusteissa. Kotona asumista tukevien tukipalvelujen linjauksia tarvitaan, jotta palvelut varmistetaan tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Kaikissa elämän vaiheissa ja toimintakyvyn muutoksissa ihmisellä on tarve toimia aktiivisesti omassa kodissaan, lähipiirissään ja yhteiskunnassa. Hyvinvoinnin ja mielekkään elämän sekä elämönhallinnan edellytyksiä parantaa esimerkiksi liikkumiseen liittyvien haasteiden ratkaiseminen, kodista ulos pääseminen, omien asioiden hoitaminen ja sosiaalisten suhteiden ylläpitäminen. Kotona selviytymisen kannalta on olennaista käytännön arjen mahdollistaminen.

Kotiin annettava tuki toteutuu julkisten, yksityisten ja järjestökentän palveluntuottajien yhteistyönä. Osa kuntayhtymän alueen asukkaiden tuen ja palvelujen tarpeista ovat sellaisia, että niihin vastaavat luontevimmin omaiset, läheiset ja vapaaehtoistyöntekijät. Erityisesti haavoittuviin ryhmiin kuuluvat henkilöt, esimerkiksi muistisairaat, päihde- ja mielenterveysongelmaiset sekä monisairaat, voivat käyttää ja tarvita erilaisia sosiaali- ja terveystukipalveluja samanaikaisesti. Yhdistämällä eri toimijoiden voimavarat, voidaan vastata täsmällisemmin ihmisen tarpeisiin sekä parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta.

Kuntalain mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut vahvistavat kuntalaisten omaa toimijuutta ja edistää kuntalaisten hyvinvointia ennakoinnilla, ohjauksella ja voimavarojen kohdistamisella. Yhteistyössä korostuvat kunnan peruspalvelut, yhdistykset ja järjestöt. Kuntayhtymä tekee kuntien kanssa tiivistä yhteistyötä.

Kotona asumiseen liittyvään tuen tarpeeseen pyritään ensisijaisesti aina vastaamaan kaikille kuntalaisille saatavilla olevilla palveluilla. Yksityinen- ja kolmassektori tarjoavat usein riittäviä palveluja ja toimintaa avuntarpeen ollessa vielä vähäistä. Kotiin annettavia tukipalveluita asukas voi ostaa pääasiassa suoraan yksityisiltä palveluntuottajilta silloin, kun se itselle sopii.

Kotona asumisen tukipalveluihin kuuluvat mm. sosiaalihuoltolain 19 § mukaiset kotipalvelut ateria-, vaatehuolto- ja siivouspalvelut sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut.

Näiden lisäksi kuntayhtymässä halutaan tarkastella kotona asumisen tukemista laaja-alaisempuna ja kokonaisvaltaisempuna kokonaisuutena, joissa on huomioitu eri asukasryhmien ja erilaisten elämän tilanteiden monipuolinen tukeminen ja palvelujen monipuolisuus. Kuntayhtymän tehtävänä on huolehtia, että palveluntuottajien tarjonta vastaa asukkaiden tarpeita ja palvelutuotannon kirjo on riittävän laaja. Palvelujen varmistamisessa ja järjestämisessä huomioidaan erityisesti tuen ja palvelumuotojen;

- joustavuus ja ketteruus
- monitoimisuus
- paikalliset ja maantieteelliset erot
- soveltuvuus eri ikäisille ja erilaisissa elämän tilanteissa oleville alueen asukkaille

Tässä asiakirjassa kuvataan Keski- Uudenmaan Sote – kuntayhtymän tukipalvelujen tavoitetilä

2 Kotona asumista tukevat tukipalvelut

Kotona asumista tukevien tukipalvelujen tavoitteena on tukea ja edistää alueen asukkaiden mahdollisuutta asua turvallisesti omassa kodissaan. Palvelut tukevat asukkaiden osallisuutta, toimintakykyisyyttä, turvallisuutta ja arjessa selviytymistä.

Turvallinen omaehtoinen eläminen kotona edellyttää toimivia sosiaali- ja terveystalveluja, yhteisöllisyyttä, esteettömyyttä ja hyvinvointiteknologisia palveluita. Asiakkaan näkökulmasta lähipalvelut, järjestöt, yksityisten ja kolmannen sektorin toiminta muodostavat toimivan ja toisiaan täydentävän palvelukokonaisuuden. Kuntayhtymä toimii aktiivisessa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa asiakkaiden tarpeisiin vastaavien monimuotoisten ja yhteensopivien palvelujen kehittämiseksi.

Keski- Uudenmaan sote- kuntayhtymän asiakasohjaus on keskeisessä roolissa palveluihin ohjaamisessa. Arviointi toteutetaan kokonaisvaltaisesti huomioiden muun muassa asumisolosuhteet sekä fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky ja mahdollisuudet suoritua arkisista perustoiminnoista omassa kodissa. Selvityksen perusteella tehdään arvio tuen, hoidon ja hoidon tarpeesta sekä tarvittavat päätökset palveluista.

2.1 Turvallisuutta tukevat palvelut

Tukipalvelun lähtökohta:

Turvallisuutta tukevat palvelut liittyvät asumiseen ja asuinympäristöön liittyviin tekijöihin. Tavoitteena on, että asukas kokee kodissaan turvallisuutta. Hänen asuin- ja elinympäristönsä ovat esteettömiä, jotta niissä on mahdollista asua, elää ja liikkua toimintakyvyn heikentyessäkin. Tukipalvelujen tavoitteena on tunnistaa ja estää kotona asumisen turvallisuusriskit mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oikein suunnitelluilla turvallisuuspalveluilla. Palvelujen järjestämisessä teknologian avulla on ensisijaisen tärkeätä se, että palvelut toimivat myös ilman käyttäjän omaa aktiivista toimintaa tai osallistumista

tai ne ovat helppokäyttöisiä ja arjessa käytännöllisiä. Palveluilla voidaan ehkäistä myös siirtymistä raskaampaan tai vahvempaan tukea sisältävään asumispalveluun.

Tukipalvelun eri muotoja:

Turvallisuutta tukevat palvelut sisältävät asunnon muutostöihin, esteettömyyteen sekä turvateknologiaan (kuten turvapuhelimet ja erilaiset hälyttimet) liittyvät palvelut. Teknologiset älyratkaisut sisältävät mm. turvateknologiaa, kuten kaatumisen automaattinen tunnistus ja henkilön paikannusteknologiat, ympäristösensorit, puettavat sensorit ja voinnin seurantalaitteet. Palvelun kirjo tulee lähivuosina laajenemaan voimakkaasti ja erilaiset kotona asumista tukevat ratkaisut vahvistuvat kokeilujen kautta.

Palvelujen järjestämisessä huomioitavat riskitekijät:

Pienituloisuus, muistisairaudet, toimintakyvyn rajoittuneisuus, kokemattomuus ja ennakkoluulot sekä asuinympäristön erilaisuus voivat vaikuttaa erilaisten teknologisten ratkaisujen käyttöönottamiseen ja kokeiluun.

Erityisiä huomioita:

Vaikeavammaisten ja kehitysvammaisten osalta palvelut maksaa kuntayhtymä. Jos vammaispalvelujen kriteerit täyttyvät, tuolloin päätös tehdään vammaisten palveluissa. Muiden asiakasryhmien osalta asiakas pääasiallisesti maksaa palvelut itse ja tekee sopimuksen suoraan palvelutuottajan kanssa.

Pääasiallinen järjestämistapa:

Uusia palveluja otetaan käyttöön pääasiallisesti kokeilujen ja pilotointien kautta, joissa seurataan palvelujen vaikuttavuutta ja tuloksia erityisesti asukkaiden arjen ja palvelutarpeiden kannalta. Pilotoinnit järjestetään pääasiassa kuntayhtymän toimintana, ja niissä voi olla mukana myös kuntayhtymän rahoitusta tai ohjaavaa roolia.

Kuntayhtymä järjestää alueen asukkaille mahdollisuuden hankkia palvelu omakustanteisesti kuten turvapuhelinpalvelun, jolla varmistetaan palvelun saatavuus, laadukkuus ja alueellinen tasapuolisuus. Erityisryhmille lainsäädännön nojalla palvelu hankitaan. Lisäksi osa palveluista järjestetään vahvassa kumppanuudessa eri toimijoiden kanssa.

2.2 Osallisuutta ja toimintakykyisyyttä tukevat palvelut

Tukipalvelun lähtökohta:

Osallisuutta ja toimintakykyisyyttä tukevissa kotona asumisen tukipalveluissa tavoitteena on edistää kotona asuvien, usein toimintakyvyltään rajoittuneiden henkilöiden sosiaalisen ympäristön toimintaan osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä toimintakyvyn edistämistä. Palveluita ja tuen erilaisia muotoja järjestetään monipuolisesti, sekä kokeillaan uudenlaisia osallisuutta tukevia toimia ja käytäntöjä.

Tukipalvelun eri muotoja:

Osallisuutta ja toimintakykyisyyttä tukevat palvelut sisältävät mm. liikkumista tukevat palvelut, vapaaehtoistoiminnan ja ystäväpalvelun, erilaiset kohtaamispaikat (myös

etäpalveluna), asiointi- ja saattoavun, päivätoiminnan, yhteisöruokailun erilaiset muodot sekä erilaiset niitä tukevat teknologiset ratkaisut.

Palvelujen järjestämisessä huomioitavat riskitekijät:

Ihmissuhteiden vähäisyys tai niiden puuttuminen kokonaan lisäävät yksinäisyyttä ja osattomuuden tunnetta. Lisäksi fyysisen toimintakyvyn heikentyessä rajoittuvat mahdollisuudet mielekkääseen toimintaan ja etenkin talvella elinpiiri mahdollisesti rajoittuu täysin sisätiloihin. Yksinäisyyttä korostavat myös kokemus heikosta asemasta yhteiskunnassa ja hyödyttömyyden tunne.

Pääasiallinen järjestämistapa:

Palvelut järjestetään pääasiassa yksityisten palvelutuottajien, järjestöjen ja yksittäisten ihmisten tuottamana palveluna ja tukena. Kuntayhtymän rooli on toimia aktiivisena kumppanina, mahdollistaa palvelujen saatavuutta, lisätä tietoisuutta niistä sekä edistää hyvää verkostoitumista eri toimijoiden kanssa ja välillä.

2.3 Arjen selviytymistä tukevat tukipalvelut

Tukipalvelun lähtökohta:

Arjen selviytymistä tukevien palvelujen lähtökohtana on toimivan arjen turvaaminen asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaan. Yleensä tukipalvelujen tarve ja asiakkuus alkaa ennen säännöllisen kotihoidon asiakkuutta. Palvelun tuottavat yksityiset palvelun tuottajat.

Tukipalvelun eri muotoja:

Arjen selviytymistä tukevat tukipalvelut ovat ateriapalvelut, kauppapalvelut, peseytymisen tuki, pesulapalvelut, siivouspalvelut ja muut arkeen liittyvät tuen muodot. Lisäksi erilaiset apuvälineet, itsehoidon lääkintälaitteet ja palvelut (kuten koneellinen lääkkeiden annosjakelu) mahdollistavat toimintakykyisen arjen.

Palvelujen järjestämisessä huomioitavat riskitekijät:

Pienituloisuus, mielenterveys -ja päihdekuntoutujat ja muistisairaudet. Asiakkaat, jotka asuvat taajama-alueiden ulkopuolella ja omaavat huonot liikenneyhteydet. Fyysisen toimintakyvyn heikentyessä rajoittuu selviytyminen. Muiden kotiin annettavien palvelujen merkitys kasvaa omien voimien vähentyessä. Kuntayhtymän tehtävänä on huolehtia tukipalvelujen saatavuudesta ja ehkäistä raskaampien palvelujen tarvetta.

Pääasiallinen järjestämistapa:

Palvelut järjestetään pääasiassa yksityisten palvelutuottajien toimesta. Pääasiassa asiakas maksaa palvelunsa itse tehden suoraan sopimuksen palvelusta palvelutuottajan kanssa. Mikäli asiakkaan taloudellinen kyky hankkia palvelua on uhattuna, voi Kuntayhtymä hyödyntää palvelujen järjestämisessä palvelusetelijärjestelmää tai Kotiapupalvelua. Kuntayhtymä voi tarvittaessa palveluja kilpailuttamalla mahdollistaa palvelujen saatavuuden, laadun ja hintatason asiakkaille.

3 Teknologiset ratkaisut asumisen ja arjen apuna

Tavoitteena on, että toimintarajoitteiset ihmiset, niin vammaiset kuin toimintarajoitteiset ikääntyneet henkilöt voisivat asua tavallisissa asunnoissa ja asuinympäristöissä. Ikääntyneiden osalta teknologian hyödyntäminen onnistuu parhaiten, kun apuvälineet ja teknologia otetaan käyttöön mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, oppimiseen ja oppimisen tukemiseen on varattu riittävästi resursseja ja aikaa sekä pilotit tai kokeilut ovat kestoltaan riittävän pitkiä vaikuttavuuden esiintuomiseksi.

Arkitekologia on muuttumassa entistä kehittyneemmäksi ja teknologian integroiminen jo yleisesti käytössä oleviin järjestelmiin ja palveluihin lisääntyy. Teknologian tavoitteena on auttaa asiakkaan mielekästä arjessa selviämistä sekä lisätä osallisuutta, turvallisuutta ja elämänlaatua. Samalla teknologian käyttö voi vähentää riippuvuutta omaisista ja hoitohenkilöstöstä.

Älyteknologioilla voidaan tarkoittaa hyvinvointi-, turva- ja ICT-teknologioita, joissa on tietoliikenneyhteys, ja jotka pystyvät eritasoisin itsenäisiin päätöksiin ja vuorovaikutuksiin sekä ihmisten että toisten laitteiden kanssa. Asukkaan omatoimisuutta ja selviytymistä kodin askareista voidaan tukea erilaisilla toiminnanohjausjärjestelmillä, muistuttimilla, tavaroiden paikantamilla, digitaalisella ovisilmällä ja ruoka-automaatilla. Tulevaisuudessa kaupassa käynti saattaa sujua esineiden internetin ja personoidun älytekniikan avulla.

Perinteisillä ympäristönhallintalaitteillakin voidaan lisätä itsenäisyyttä esimerkiksi ohjaamalla sänkyä, valaistusta, lämmitystä, verhojen asentoa ja kulunvalvontaa. Myös älyvaatteet ja älytekstiilit, kuten patjat, antavat uusia mahdollisuuksia seurata eri elintoimintoja. Robotit ovat tulossa myös asumisen tukemiseen. Tällaisia ovat esimerkiksi hoivarobotit, valvovat ja toimintaa ohjaavat robotit sekä sosiaaliset ja seuralliset robotit. Helppoa yhteydenpitoa ja asumisen turvallisuutta lisäävät robotit, joissa liikkuvaan jalustaan on yhdistetty puheohjattu käyttöliittymä (esim. skype), jonka kautta on yhteys palveluntuottajiin ja läheisiin.

Kuntayhtymä pyrkii edistämään teknologisten ratkaisujen kehittymistä pilotoinneilla, joissa huomioidaan myös uusien ratkaisujen eettisyys.

4 Etäpalvelut

Etäpalvelu on kahdensuuntaista paikasta riippumatonta vuorovaikutusta, joka toteutuu erilaisten teknologisten sovellusten avulla. Etäpalvelun tavoitteena on täydentää kotiin tuotettavia palveluita ja kotona asumisen tukipalveluita. Palvelu monipuolistaa mahdollisuuksia asiakkaan ja palvelua tuottavan ammattilaisen väliseen yhteydenpitoon. Tavoitteena on tukea asiakasta selviytymään omatoimisesti ja toimintakykyisesti omassa arjessaan, jotta hän kykenisi asumaan omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Etäpalvelulla myös tuetaan ja lisätään kotona asumisen turvallisuutta, osallisuutta,

vuorovaikutusta sekä virikkeellisyttä esim. erilaisten ryhmätoimintojen avulla (kuntoutus, ruokailu).

Etäpalvelun avulla hoitaja voi tukea asiakkaan sosiaalista ja psyykkistä hyvinvointia sekä itsehoitoa. Etäpalvelun kautta voi ohjata asiakasta esim. lääkkeiden ottamisessa, verensokerin mittaamisessa sekä insuliinin pistämisessä tai ruoan lämmittämisessä. Etäpalvelussa olevalla asiakkaalla on mahdollisuus saada myös omaisia mukaan.

Tällä hetkellä käytössä olevia palveluja ovat kotihoidon etäpalvelu ja etäpäivätoiminta. Kuntayhtymässä on pilotoitien kautta mahdollista monipuolista etäpalvelujen valikoimaa asiakkaiden tarpeiden pohjalta.

5 Liikkumista tukevat palvelut

Kunta huolehtii asemakaavoitetun alueen liikennesuunnittelusta. Suunnittelulla tähdätään liikennejärjestelmään, joka ottaa eri kulkemistavat tasapuolisesti huomioon.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisia liikkumista tukevia palveluja järjestetään henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä, kutsuhjattua joukkoliikennettä tai palvelulinjoja alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn perusteella. Liikkumisen tuki on tarkoitettu jokapäiväiseen elämään kuuluvien asioiden hoitamista varten. Liikkumista tukevat palvelut järjestetään asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tavoitteena on toteuttaa sosiaalihuoltolain tarkoitus hyvinvoinnin edistämisestä ja ylläpitämisestä sekä eriarvoisuuden ja syrjäytymisen torjumisesta ja vähentämisestä. Palvelu tukee osaltaan erityisesti ikääntyneiden henkilöiden suoriutumista ja omatoimisuutta, osallisuutta yhteiskuntaan sekä mahdollistaa kotona asumista. Palvelua järjestetään, jos henkilöllä ei ole oikeutta vastaaviin palveluihin muiden säädösten nojalla (esim. Kelan korvaamat kuljetukset).

Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun tavoitteena on edistää vaikeavammaisten kuntalaisten tasa-arvoa, toimintamahdollisuuksia, omatoimista suoriutumista ja edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä. Kuljetuspalvelun avulla vaikeavammaiselle henkilölle järjestetään liikkumismahdollisuus kohtuullisin henkilökohtaisin kustannuksin. Kuljetuspalvelu on joukkoliikennettä korvaavaa palvelua vaikeavammaiselle henkilölle.

6 Kustannusvastuu

Rintamaveteraaneille ja vaikeavammaisille henkilöille palvelut ovat erikoislainsäädännön nojalla pääasiassa maksuttomia (Laki Rintamaveteraanien kuntoutuksesta 1184/1988 ja Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987).

Tukipalveluja voi ostaa suoraan yksityisiltä palvelujen tuottajilta. Tällöin voi käyttää hyväksi verotuksen kotitalousvähennystä. Yksityisiä sosiaalihuoltopalveluja voi hankkia arvonlisäverottomaan hintaan, kun palveluntarve liittyy toimintakyvyn vajeeseen. Kuntayhtymä rekisteröi yksityisiä sosiaalipalvelujen tuottajia arvonlisäverottomiksi palveluiksi ja nämä ovat löydettävissä kuntayhtymän sivuilta.

6.1 Toimeentulotuki ja täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo.

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. Toimeentulotukea haetaan Kelasta, joka ratkaisee asiakkaan oikeuden perustoimeentulotukeen. Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea haetaan oman alueen aikuissosiaalityön yksiköstä. Harkinnanvarainen päätös täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta perustuu yksilölliseen palvelutarpeen arvioon ja/tai asiakassuunnitelmaan, joka laaditaan yhteistyössä sosiaalihuollon ammattihenkilön ja asiakkaan kanssa edistämään yksilön tai perheen omatoimista suoriutumista ja elämänhallintaa.

Maksut sellaisesta kotona annettavasta palvelusta, johon ei sisälly kotisairaanhoidoa, katsotaan täydentävään toimeentulotukeen kuuluvaksi menoksi. Esimerkiksi siivoukseen, vaatehuoltoon tai muuhun vastaavaan kodinhoitoon annettu apu otetaan huomioon täydentävään tai ehkäisevään toimeentulotukeen kuuluvina henkilön erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvina tarpeelliseksi harkittuina menoina.

6.2 Palvelusetelit

Palvelusetelin yleisenä tavoitteena on edistää sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttäjien valinnanvapautta ja mahdollisuuksia hankkia tarvitsemiaan palveluita yksityisiltä palvelujen tuottajilta. Kotona asumisen tukipalveluissa Kuntayhtymä voi esim. pienituloisuuteen perustuen myöntää palvelusetelin tukemaan asiakkaan taloudellisia edellytyksiä palvelun käyttöön. Kuntayhtymä arvioi ja päättää palvelusetelin käytöstä palvelujen järjestämistapana palvelukohtaisesti.

7 Taulukko: Minun toimiva arkeni – kuntayhtymän rooli ja talousvastuu

TUKIPALVELU	RATKAISU	KUNTAYHTYMÄN ROOLI
Turvallisuu­ta tukevat palvelut	Turvapuhelin tai muut vastaavat turvalaitteet	Järjestää alueen asukkaille mahdollisuuden hankkia palvelu omakustanteisesti. Erityisryhmille hankkii lainsäädännön nojalla
	Kodin muut turvalaitteet	Järjestää alueen asukkaille mahdollisuuden hankkia palvelu omakustanteisesti. Erityisryhmille hankkii lainsäädännön nojalla
	Teknologia esim. hälyttimet, älyteknologia	Ostopalveluna: Kilpailutus Pilottikokeilut
	Asunnon muutostyöt ja apuvälinepalvelut	Järjestää palvelut ja apuvälineet
Osallisuutta ja toimintakykyisyyttä tukevat palvelut	Joukko- ja kutsuliikenne	Kunnat järjestävät kuntiensä joukko- ja kutsuliikenteen. Kuntayhtymä varmistaa ja edistää kumppanina tarpeenmukaisten palvelujen kehittymisen.
	Liikkumista tukevat palvelut, kotoa pääsemisen tuki (SHL ja VPL)	Järjestää alueen asukkaille mahdollisuuden hankkia palvelu omakustanteisesti.

		Erityisryhmille hankkii lainsäädännön nojalla
	Vapaaehtoiset / ystäväpalvelu, esim. naapuriapu, ruutuystävät	Kumppanuus järjestöjen ja kuntien kanssa
	Kohtaamispaikat ja etäkohtaamispaikat	Kumppanuus järjestöjen ja kuntien kanssa
	Kotiapupalvelu	Järjestää palvelun
	Asiointituki / saattoapu	Ostopalveluna Palveluseteli
	Päivätoiminta tai etäpäivätoiminta sekä avoin päiväkeskustoiminta	Oma toiminta tai ostopalvelu Kumppanuus
	Yhteisöruokailu, etäruokailu	Kumppanuus Etäpalvelujen tuottaminen
Arjen selviytymistä tukevat tukipalvelut	Itsehoidon ja lääkehoidon tuki sekä lääkintälaitteet mm. lääkkeiden koneellinen annosjakelu	Kumppanuus Asiakas hankkii palvelun
	Lääkemuistuttaja, lääkerobotti	Asiakas hankkii palvelun Ostopalveluna: Kilpailutus, palveluseteli
	Kotiin tuotettavat ravitsemuspalvelut	Asiakas hankkii palvelut Kuntayhtymä varmistaa saatavuuden

	Kauppapalvelu asiakkaan kotiin	Asiakas hankkii palvelut Kuntayhtymä varmistaa saatavuuden
	Hygienian hoidon ja peseutumisen tuki	Asiakas hankki palvelun Erityisasiakkaat Ostopalveluna: Palveluseteli
	Pesulapalvelut	Asiakas hankki palvelun Erityisasiakkaat Ostopalveluna: Palveluseteli
	Siivouspalvelut	Asiakas hankki palvelun Erityisasiakkaat Ostopalveluna: Palveluseteli